

Sygnatura akt I C 613/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

O., dnia 13 stycznia 2021 r.

Sąd Rejonowy w Obornikach I Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: asesor sądowy Tomasz Vogt-Kostecki

Protokolant: Anna Płachetka

po rozpoznaniu w dniu 30 grudnia 2020 r. w Obornikach

sprawy z powództwa (...) S.A.

przeciwko J. Z.

o zapłatę

1. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 1.560,00 (jeden tysiąc pięćset sześćdziesiąt) złotych wraz z umownymi odsetkami za opóźnienie w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie od tej kwoty od dnia 18 maja 2020 roku do dnia zapłaty;
2. w pozostałym zakresie powództwo oddala;
3. stosunkowo rozdziela koszty procesu obciążając nimi powoda w 69,57% a pozwanego w 30,43% pozostawiając szczegółowe ich wyliczenie Referendarzowi sądowemu.

asesor sądowy Tomasz Vogt-Kostecki

UZASADNIENIE

Pozwem nadanym do Tutejszego Sądu w dniu 9-07-2020 r. powódka (...) S.A., reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika będącego radcą prawnym, wniósł o zasądzenie od pozwanego J. Z. kwoty 5 152, 00 zł wraz z umownymi odsetkami za opóźnienie w wysokości dwukrotności wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia 9-05-2020 r. do dnia zapłaty. W uzasadnieniu wskazała, że jest w posiadaniu weksla z dnia 30-08-2018 r. podpisanego przez pozwanego, z którego to wynika, że pozwana zobowiązała się do zapłaty w dniu 8-05-2020 r. kwoty wskazanej w wekslu w wysokości 5 125 zł. Podała, że weksel został wystawiony przez pozwanego na zabezpieczenie zwrotu całego zadłużenia z tytułu pożyczki udzielonej przez powódkę na podstawie umowy pożyczki gotówkowej nr (...) z dnia 30-08-2018 r. Powódka wezwała pozwanego do wykupu weksla, jednak pozwany nie dokonała na poczet zadłużenia żadnej wpłaty. Do pozwu załączyła weksel oraz pismo skierowane do pozwanego z dnia 9-04-2020 r. zatytułowane „wypowiedzenie umowy pożyczki wraz z wezwaniem do wykupu weksla”.

W dniu 24-06-2020 r. Sąd stwierdził brak podstaw do wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym i przekazał sprawę referendarzowi sądowemu na posiedzenie niejawne celem rozważenia wydania nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym.

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 6-08-2020 r. referendarz sądowy orzekł, że pozwany J. Z. ma zapłacić powodowi kwo

W ustawowym terminie sprzeciw od przedmiotowego nakazu zapłaty wywiódł pozwany. Pozwany wniósł o oddalenie pozwu w całości. Podniósł, że powódka nie wykazała, by umowa pożyczki została mu skutecznie wypowiedziana. Skoro powódka tego nie zrobiła, to w jego przekonaniu pozew jest za wcześnie złożony, bo nie musi jeszcze płacić całej kwoty.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

Pozwany i powódka zawarli umowę pożyczki numer (...) w dniu 29-08-2018 r. Powódka udzieliła pozwanej pożyczki w całkowitej kwocie 4 000 zł, na okres spłaty pożyczki w 36 miesięcznych ratach po 258 zł każda, do dnia 08-09-2020 r. które to raty oprócz kapitału do spłaty obejmowały również opłatę przygotowawczą w wysokości 129 zł, wynagrodzenie umowne w wysokości 3 071 zł oraz koszt zakupu usługi (...) w wysokości 800 zł. Pożyczka była pożyczką oprocentowaną - łączna wysokość odsetek umownych według stopy 9,93 % w stosunku rocznym za cały okres obowiązywania pożyczki wynosiła 1288 zł. Łączna wysokość zobowiązania do spłaty wynosiła 9 288 zł. Pozwany otrzymał do dyspozycji kwotę 4000 zł, natomiast opłata przygotowawcza, wynagrodzenie prowizyjne oraz koszt usługi (...) zostały zapłacone przez pozwaną z góry. Jednocześnie umowa przewidywała, że w wypadku niespłacenia w terminach określonych w umowie pełnych rat pożyczki za co najmniej dwa pełne okresy płatności, pożyczkodawca mógł wypowiedzieć umowę z zachowaniem trzydziestodniowego terminu wypowiedzenia i wypełnić weksel po uprzednim wezwaniu pożyczkobiorcy do zapłaty zaległych rat w terminie 7 dni od dnia doręczenia wezwania. Jednocześnie powódka była w takim wypadku uprawniona do wypisania na wekslu in blanco daty i miejsca zapłaty oraz kwotę nieprzekraczającą kwoty należnej pożyczkodawcy do zapłaty z tytułu niespłaconej części pożyczki, wynagrodzenia umownego oraz naliczyć i wpisać na wekslu maksymalną wysokość odsetek umownych na poziomie odsetek maksymalnych w rozumieniu przepisu art. 359 § 2 (1) k.c. z dnia zawarcia umowy. Jednocześnie zastrzeżono, że niespłacenie w terminie poszczególnych rat pożyczki lub innego zobowiązania pieniężnego, wynikającego z umowy niespłacona kwota staje się zadłużeniem przeterminowanym. Od zadłużenia przeterminowanego nalicza się odsetki umowne za każdy dzień zwłoki w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie o których mowa w przepisie art. 481 § 2 (1) k.c. Usługa (...) – Pakiet E., umożliwiła pozwanemu jednorazowe – w całym okresie kredytowania, według jego wyboru, skorzystania, z (a) bezpłatnego odroczenia maksymalnie dwóch (2) kolejnych terminów płatności rat albo (b) bezpłatnego obniżenia o 50% maksymalnie czterech (4), kolejnych rat. Odroczone raty lub części obniżonych rat miały zostać spłacone w dodatkowym okresie kredytowania. W następstwie odroczenia rat termin spłaty pożyczki ulegał przedłużeniu o maksymalnie dwa miesiące, w okresie których pozwany zobowiązany będzie do spłaty odroczonej raty. W stosunku do odroczonej raty odsetki nie miały być naliczane. W następstwie obniżenia rat termin spłaty pożyczki ulegał przedłużeniu o maksymalnie cztery miesiące, w którym to okresie pozwany zobowiązany będzie do spłaty obniżonej części rat. W stosunku do odroczonej raty odsetki nie miały być naliczane. Zgodnie z umową skorzystanie z (...) zależało od woli pożyczkobiorcy. W przypadku nieskorzystania przez pozwanego z części lub wszystkich dodatkowych uprawnień w ramach (...) w całym okresie kredytowania nie miało wpływu na cenę (...).

dowód: umowa pożyczki nr (...) z dnia 29-08-2018 r. (k. 18-22), harmonogram spłat (k. 23), deklaracja wekslowa (k. 24)

W piśmie z dnia 11-03-2020 r. powódka wezwała pozwanego do zapłaty zaległych rat wynikających z przedmiotowej umowy, a wymagalnych w dniach 08-02-2020 r., 08-03-2020 r. w łącznej wysokości 516, 00 zł w terminie 7 dni od daty otrzymania pisma, wskazując, że w wypadku braku wpłaty ww. kwoty umowa pożyczki zostanie pozwanemu wypowiedziana. Przesyłka zawierająca ww. pismo została powódce zwrócona po podwójnej awizacji.

dowody: pismo powódki z dnia 11-03-2020 r. (k. 61) wraz z dowodem nadania i doręczenia (k. 62-68)

W piśmie z dnia 9-04-2020 r. powódka złożyła pozwanemu oświadczenie o wypowiedzeniu umowy pożyczki z dnia 30-08-2018 r., jako przyczynę wskazując niespłacanie swoich zobowiązań, zgodnie z kalendarzem spłat, z zachowaniem trzydziestodniowego okresu wypowiedzenia. Powódka oświadczyła, że zadłużenie pozwanego na dzień wypowiedzenia umowy wynosi 5 152, 20 zł, z czego kwota 5 133 zł przypada na kwotę niespłaconej pożyczki, kwota 19, 20 zł z tytułu braku spłaty rat w terminie za każdy dzień zwłoki. W dniu 8-05-2020 r. powódka wypełniła weksel

in blanco podpisany przez pozwanego na kwotę 5 152, 20 zł i z datą płatności na dzień 8-05-2020 r. Pozwany odebrał pismo zawierające oświadczenie powódki o wypowiedzeniu w dniu 16-04-2020 r.

dowody: weksel (k. 5), wypowiedzenie umowy (k. 69) wraz z dowodem nadania i doręczenia (k. 70-74),

Na poczet należności z przedmiotowej umowy pożyczki pozwany wpłacił łącznie kwotę 4128 zł przed wypowiedzeniem umowy. Nie uiścił żadnych kwot po złożeniu mu oświadczenia o wypowiedzeniu umowy pożyczki.

okoliczności bezsporne

Dowodom z dokumentów Sąd dał wiarę w pełni, albowiem zostały sporządzone przez osoby do tego upoważnione w zakresie swych kompetencji a ani Sąd z urzędu, ani żadna ze stron nie znalazły podstaw by kwestionować ich autentyczność czy wiarygodność. Mając na uwadze, że pozwany nie kwestionował wysokości kwot, które według twierdzeń powódki wpłacał na poczet zobowiązania wynikającego z umowy pożyczki Sąd uznał twierdzenia powódki w tym zakresie za przyznane przez pozwanego i w konsekwencji przyjął, że do dnia wypowiedzenia umowy pożyczki pozwana wpłaciła kwotę 4128 zł, a po złożeniu przez powódkę oświadczenia o wypowiedzeniu nie wpłaciła z tego tytułu żadnych kwot.

Sąd Rejonowy zważył co następuje:

Stosownie do treści przepisu art. 505 § 1 k.p.c. w razie prawidłowego wniesienia sprzeciwu nakaz zapłaty traci moc.

Strony łączyła umowa pożyczki gotówkowej.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że powódka wywodziła swoje roszczenie z weksla oraz z zawarcia umowy pożyczki (wskazując, że weksel zabezpieczał spłatę pożyczki), wskazując, że przez sam fakt podpisania weksla po stronie pozwanej powstał obowiązek zapłaty kwoty wskazanej w wekslu, to jest kwoty 5 125 zł. Zauważyć należy, że w niniejszej sprawie weksel zabezpieczał należności wynikająca z umowy pożyczki nr (...). Weksel, który zobowiązanie z tej umowy zabezpieczał, nie został puszczony przez powódkę w obieg, co skutkowało tym, iż zobowiązanie wynikające z weksla nie stało się zobowiązaniem abstrakcyjnym, ale jego istnienie zależało od istnienia zobowiązania wynikającego z przedmiotowej umowy pożyczki. W konsekwencji dla ustalenia czy żądanie sformułowane w pozwie było zasadne, dopuszczalne było badanie stosunku zobowiązaniowego wynikającego z przedmiotowej umowy pożyczki. W szczególności badaniu przez Sąd podlegało czy wszystkie postanowienia umowne było zgodne z zasadami współzycia społecznego, a także w jakim zakresie zobowiązanie wynikające z przedmiotowej umowy zostało przez pozwaną wykonane.

Zagadnieniem, które należało rozstrzygnąć w pierwszej kolejności w niniejszej sprawie było czy zastrzeżenie przez powódkę w umowie pożyczki na swoją rzecz świadczeń w postaci: 1) odsetek w wysokości odsetek maksymalnych w kwocie **1 288 zł** za cały okres obowiązywania pożyczki, 2) wynagrodzenia prowizyjnego w kwocie **3 071 zł**, 3) opłaty za usługę (...) w kwocie **800 zł** 4) opłat przygotowawczej w kwocie **129 zł** - w łącznej wysokości **5 288 zł** - z uwagi na ich wysokość w stosunku do przelanej faktycznie na rzecz pozwanej kwoty pożyczki w kwocie **4 000 zł** - pozostawało w zgodzie z zasadami współzycia społecznego, a zatem czy te postanowienia umowne były ważne. Zagadnienie to jest o tyle istotne, że postanowienia umowne sprzeczne z zasadami współzycia społecznego są **bezwzględnie nieważne**, stosownie do treści przepisu art. 58 § 2 k.c., a postanowienia umowne w pozostałej części wiążą strony, co pozwalało na ustalenie jaki był rzeczywisty zakres zobowiązania pozwanej wynikający z przedmiotowej umowy.

Wątpliwości Sądu nie budziło zgodność z zasadami współzycia społecznego postanowienia umownego zastrzegającego na rzecz powódki opłatę przygotowawczą w kwocie **129 zł**, mając na uwadze, że odpowiada w ocenie Sądu – biorąc pod uwagę kwotę pożyczki - godziwemu wynagrodzeniu za przeprowadzenie przez powódkę wszelkich czynności związanych z przygotowaniem do zawarcia przedmiotowej umowy pożyczki. Wątpliwości co do zgodności z zasadami współzycia społecznego nie budziła kwota odsetek z racji oprocentowania pożyczki według maksymalnej stopy odsetek w wysokości 1 288 zł, która obejmowała odsetki za cały okres kredytowania. Nie budziło wątpliwości Sądu możliwość

naliczenia przez powódkę odsetek umownych (kapitałowych) od całkowitej kwoty pożyczki oddanej do dyspozycji pozwanego (4 000 zł), według stopy rocznej stopy 9, 93% w skali roku za okres kredytowania wynoszący 36 miesięcy w łącznej kwocie 1 288 zł. Możliwość czerpania zysku z udzielania pożyczek w postaci odsetek od pożyczzonego kapitału wynika z samej istoty umowy pożyczki oprocentowanej, a wysokość tych odsetek jest limitowana przez przepisy ustawy. Przepis art. 359 § 1 k.c. stanowi, iż odsetki od sumy pieniężnej należą się tylko wtedy, gdy wynika to z czynności prawnej albo z ustawy, z orzeczenia sądu lub z decyzji innego właściwego organu. Przedmiotowa umowa przewidywała, iż pożyczka jest oprocentowana według stopy 9, 93 % rocznie, przez okres obowiązywania umowy, tj. od dnia 29-08-2018 r. do dnia 8-09-2021 r. Jednocześnie przepis art. 359 § 2¹ k.c. przewiduje, iż maksymalna wysokość odsetek wynikających z czynności prawnej nie może w stosunku rocznym przekraczać dwukrotności wysokości odsetek ustawowych (odsetki maksymalne). W ocenie Sądu zastrzeżona stopa procentowa nie przekracza wysokości odsetek maksymalnych w rozumieniu przepisu art. 359 § 2¹ k.c. na dzień zawarcia umowy. Postanowienie umowne w tym zakresie jest zatem zgodne z obowiązującymi przepisami prawa oraz z zasadami współżycia społeczne i jako takie wiąże strony.

Stosownie do treści przepisu art. 58 § 2 k.c. nieważna jest czynność prawna sprzeczna z zasadami współżycia społecznego. Stosownie do § 3 cytowanego przepisu jeżeli nieważnością jest dotknięta tylko część czynności prawnej, czynność pozostaje w mocy co do pozostałych części, chyba, że z okoliczności wynika, iż bez postanowień dotkniętych nieważnością czynności nie zostałyby dokonane.

Sąd nie podziela poglądu powódki, jakoby przestrzeganie reguł dotyczących wysokości pozaodsetkowych kosztów pożyczki ujętych w przepisie art. 36a ustawy z dnia 12-05-2011 r. o kredycie konsumenckim (dalej: (...)), czyniło wprowadzenie takich opłat w wysokości maksymalnej, którą ta ustawa przewiduje dopuszczalnymi w świetle zasad współżycia społecznego. Podkreślenia wymaga, że ograniczenia przewidziane w art. 36a UKK wskazują jedynie górną granicę wysokości tych opłat, których pożyczkodawca nie może naruszyć niezależnie od występującego ryzyka i charakteru udzielanej pożyczki. W ocenie Sądu nie oznacza to jednak, że dopuszczalne jest wprowadzanie w każdym wypadku postanowień umownych, które wprowadzają pozaodsetkowe koszty pożyczki w wysokości maksymalnie dopuszczalnej i że takie postanowienia nie będą podlegać ocenie w świetle zasad współżycia społecznego.

Stanowisko to znalazło wyraz w wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 13-09-2018 r. w sprawie C-176/17 (w której (...) S.A. w B. był stroną), gdzie wskazano, iż w wypadku roszczenia opartego na wekslu własnym, który stanowi gwarancję wierzytelności powstałej z umowy kredytu konsumenckiego, sąd krajowy uprawniony jest do zbadania potencjalnie nieuczciwego charakteru warunków tej umowy. W związku z powyższym Sąd z urzędu zbadał zobowiązanie podstawowe wynikające z umowy pożyczki.

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy zastrzeżenia umowne w postaci **jednoczesnego** zastrzeżenia na swoją rzecz przez pożyczkodawcę: 1) opłaty za wykupienie usługi (...) w wysokości 800 zł, 2) wynagrodzenia prowizyjnego w kwocie 3 701 zł, przy faktycznie oddanej do dyspozycji pozwanej kwocie 4 000 zł pozostaje w rażącej sprzeczności z zasadą współżycia społecznego, w postaci **dopuszczalności osiągnięcia uzasadnionych zysków z udzielonej pożyczki**. Złamaniem tej zasady jest osiągnięcie nieuzasadnionych zysków z udzielonej pożyczki, co w ocenie Sądu ma miejsce w niniejszej sprawie. Wprowadzanie dodatkowych postanowień umownych do umowy pożyczki, w celu osiągnięcia dodatkowego, nieuzasadnionego zysku, jest w ocenie Sądu złamaniem zasady osiągnięcia uzasadnionych zysków z udzielonej pożyczki i jako takie postanowienia te nie mogą być uznane za ważne, w zakresie w jakim są niezgodne z zasadami współżycia społecznego. Podkreślenia wymaga, że z okoliczności sprawy nie wynika, by jednoczesne zastrzeganie maksymalnych odsetek i dodatkowych wynagrodzeń z tytułu udzielania pożyczki w postaci prowizji i sprzedaży usługi było uzasadnione szczególnym ryzykiem lub innymi szczególnymi okolicznościami. Wskazać należy, że opłata za usługę (...), biorąc pod uwagę cenę tej usługi, nie odpowiadała uprawnieniom jakie pozwany w tej usłudze otrzymał. Wątpliwości budzi również zastrzeżenie, że w wypadku nieskorzystania z usług pakietu pozwany jest i tak obowiązany do spłacenia całej kwoty z tego tytułu. W konsekwencji Sąd uznał obowiązek uiszczenia tej opłaty za nieważny w związku ze sprzecznością z zasadami współżycia społecznego. Jednocześnie Sąd uznał, że znacząco wygórowana jest kwota prowizji, która stanowi 92, 53 % kwoty pieniężnej oddanej do dyspozycji

pozwanego. W ocenie Sądu kwotą, która odpowiada ryzyku i nakładowi pracy powódki przy udzieleniu pożyczki jest prowizji w wysokości 10% kwoty pożyczki, a zatem kwoty 400 zł. W konsekwencji Sąd uznał postanowienie umowne przenoszące wartość prowizji ponad kwotę 400 zł za nieważne i jako takie niewiążące pozwanego.

Skutkiem powyższego musi być ustalenie, że zapisy dotyczące : 1) opłaty za wykupienie usługi (...) w wysokości 800 zł, 2) wynagrodzenia prowizyjnego ponad kwotę 400 zł nie rodzą obowiązku zapłat tych kwot przez pozwanego.

Jednocześnie wskazać należy, że w pozostałym zakresie postanowienia umowy pożyczki wiążą strony. Wskazać należy, że powódka dokonała prawidłowego wypowiedzenia umowy pożyczki, poprzedzając pozwaną wezwaniem do zapłaty zaległych rat pożyczki w terminie 7 dni z zastrzeżeniem, że niespłacenie raty w terminie będzie skutkowało możliwością wypowiedzenia umowy pożyczki. Powódka przedłożyła dowody nadania tych pism do pozwanego, które wątpliwości Sąd nie budziły. Tym samym zarzuty pozwanego jakoby przedmiotowa umowa nie została mu skutecznie wypowiedziana uznać należy za bezzasadne.

W realiach niniejszej sprawy powyższe oznacza to, że pozwana winna spłacić na rzecz powódki kwotę **1 560 zł** z tytułu należności głównej i odsetek kapitałowych (kwota kapitału: 4 000 zł; kwota odsetek kapitałowych: 1 288 zł; wynagrodzenie prowizyjne: 400 zł; łącznie **5 688 zł** pomniejszone o kwotę wpłat pozwanego **4 128 zł**). Jednocześnie wskazać należy, że uzasadnione było domaganie się przez powódkę odsetek umownych za opóźnienie w wysokości dwukrotności wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie, stosownie do treści przepisu art. 481 § 1 k.p.c. i art. 481 § 2¹ k.p.c., skoro taka wysokość odsetek została zastrzeżona od zadłużenia przeterminowanego wynikającego z umowy pożyczki. Jednocześnie datą od której należały się odsetki w tej wysokości był dzień następujący po dniu kiedy umowa została skutecznie wypowiedziana. Pozwany odebrał wypowiedzenia w dniu 16-04-2020 r., a zatem trzydziestodniowym termin wypowiedzenia upłynął z końcem dnia 16-05-2020 r. W konsekwencji pozwany pozostawał w opóźnieniu od dnia następnego, czyli od dnia 17-05-2020 r. Dzień ten przypadał na dzień wolny od pracy (w niedzielę), a zatem dzień od którego pozwany pozostawał w opóźnieniu to 18-05-2020 r. Od tego dnia Sąd zasądził odsetki maksymalne za opóźnienie od kwoty 1560 zł. Mając powyższe na uwadze orzeczono jak w pkt 1. wyroku na podstawie powołanych wyżej przepisów.

W pozostałym zakresie powództwo podlegało oddaleniu (pkt 2. wyroku).

W zakresie kosztów procesu zastosowanie znajduje przepis art. 100 k.p.c., zgodnie z którym w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone. Powódka dochodziła kwoty 5 152 zł, a jej roszczenie okazało się zasadne co do kwoty 1 560 zł. W konsekwencji należało przyjąć, że powódka „wygrała” proces w 30, 43 %, a zatem w tym zakresie należał się jej zwrot kosztów postępowania. Mając powyższe na uwadze, Sąd stosunkowo rozdzielił koszty procesu obciążając nimi powódkę w 69,57 %, a pozwanego w 30, 43 %, pozostawiając szczegółowe ich wyliczenia referendarzowi sądowemu (pkt 3. Wyroku).

O., dnia 04-03-2021 r.

asesor sądowy Tomasz Vogt-Kostecki